

4. Гайдеггер М. Про мислення, буття та нудьгу [Електронний ресурс] // Kyiv-Mohyla Business School. 2020. URL: <https://kmbs.ua/ua/article/martin-heidegger>
5. Гофман Е. Представлення себе іншим у повсякденному житті / пер. з англ. Київ : Основи, 2003. 256 с.
6. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / пер. з нім. Київ : Лібра, 2001. 400 с.
7. Камю А. Міф про Сізіфа [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3221>
8. Психологічне здоров'я особистості в контексті процесів глобалізації: методологія дослідження, реалії та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. / за наук. ред. І. В. Данилюка та ін. Київ : Ліра-К, 2025. 206 с.
9. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо : нарис феноменологічної онтології / пер. з фр. В. Лях, П. Таращук. Київ : Основи, 2001. 855 с.
10. Спіноза Б. Етика / пер. Ю. Порхун. Київ : Strelbytsky Multimedia Publishing, 2018.

Ольга ПЕЖИНСЬКА

*Кандидат філологічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Юлія МАЙДАНЮК

*Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
yuliamaidaniuk82@gmail.com*

ІНТЕНЦІЇ БІЛІНГВІЗМУ ТА МОТИВАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ КОДОВОГО ПЕРЕМИКАННЯ В СУЧАСНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

У межах сучасного глобалізованого інформаційного простору мовна комунікація дедалі частіше розгортається в умовах багатомовності. Розвиток цифрових технологій, міжнародних медіаплатформ і посилення міжкультурної взаємодії значною мірою сприяли тому, що білінгвізм став невід'ємним елементом як професійного, так і суспільного дискурсу. Особливо виразно це проявляється в журналістській сфері, де поєднання різних мовних кодів виконує не лише інформативну, а й соціокультурну, прагматичну та ідентифікаційну функції. У цьому контексті актуальним є аналіз інтенцій білінгвізму та мотивацій використання кодового перемикання в сучасному медіасередовищі.

У сучасній лінгвістиці білінгвізм розуміється як здатність індивіда користуватися двома мовами залежно від ситуації спілкування та соціального контексту. Як зазначає Ф. Грожан, «білінгв не є просто поєднанням двох монологічних систем, оскільки його мовна поведінка формується через

постійну взаємодію обох мов» [8, с. 29]. У журналістській практиці така взаємодія особливо помітна через потребу оперативної адаптації до міжнародного інформаційного простору та орієнтацію на різні аудиторії. Це також зумовлює появу нових мовних стратегій, які дозволяють ефективніше передавати зміст у багатомовному середовищі.

Одним із ключових проявів білінгвізму є кодове перемикання, тобто перехід із однієї мови на іншу в межах одного висловлювання або дискурсу, який може бути як свідомим, так і несвідомим. С. Поплак визначає це явище як «чергування двох мов у межах одного комунікативного акту» [12, с. 583]. У сучасній журналістиці кодове перемикання дедалі частіше виступає не випадковим явищем, а свідомим стилістичним і прагматичним інструментом. Його використання поступово нормалізується, особливо в цифрових медіа, де швидкість і компактність подачі інформації є пріоритетними.

Мотиваційні чинники використання кодового перемикання в журналістському дискурсі є доволі розмаїтими. Передусім це прагнення підвищити комунікативну ефективність тексту. Часто іншомовні терміни використовуються для позначення понять, що ще не мають усталених відповідників у національній мові. Це особливо характерно для сфер технологій, маркетингу, міжнародної політики та медіаіндустрії. У результаті такі мовні одиниці набувають статусу маркерів професійності та інтегрованості у глобальний інформаційний простір. Крім того, це сприяє швидшому розумінню нових явищ, які ще не були повністю адаптовані в мові.

Водночас кодове перемикання виконує й соціально-ідентифікаційну функцію. Журналісти нерідко залучають іншомовні елементи для підкреслення сучасності, відкритості до глобальної культури або належності до певного професійного середовища. Як зауважує Дж. Гамперц, «мовне перемикання здатне сигналізувати соціальну приналежність і створювати додаткові смислові нашарування в дискурсі» [9, с. 66]. У медіапросторі це особливо помітно в онлайн-виданнях, блогах і молодіжних авторських матеріалах. Таким чином, мова стає не лише засобом комунікації, а й інструментом самопрезентації.

Окремо слід виокремити прагматичний аспект. Використання іншомовних слів або фраз дозволяє підсилити емоційність, акцентувати увагу та зробити текст більш виразним. Наприклад, іншомовні слова в заголовках часто слугують засобом створення динаміки та привернення уваги аудиторії. Таким чином, кодове перемикання виконує також функцію інструмента мовного впливу. У журналістській практиці це часто використовується як елемент стратегічного оформлення новинного матеріалу.

Важливу роль у поширенні цього явища відіграє цифрове середовище. Інтернет-комунікація значно пришвидшила інтеграцію іншомовних елементів у

журналістський дискурс. Як зазначає Д. Крістал, «цифровий простір формує новий тип мовного середовища, де межі між мовами стають більш розмитими» [6, с. 89]. Соціальні мережі та міжнародні платформи постійно підтримують контакт мовних систем, що сприяє нормалізації кодового перемикання. Це також змінює саму структуру журналістського тексту, роблячи його більш гібридним.

Не менш важливими є когнітивні механізми. У свідомості білінгва обидві мовні системи активуються паралельно, що природно створює умови для їх взаємодії. Вайнрайх підкреслював, що мовний контакт неминуче призводить до взаємного впливу мовних структур [14, с. 1]. У журналістській роботі, де важливими є швидкість і оперативність, кодове перемикання часто відбувається автоматично, особливо під час опрацювання міжнародних джерел. Це може бути як свідомим вибором, так і результатом мовної інерції.

У сучасному медіадискурсі кодове перемикання набуває також функціонального характеру. Воно може використовуватися як засіб цитування, уточнення або стилістичного протиставлення. Нерідко журналісти залишають оригінальні іншомовні вислови без перекладу, щоб зберегти автентичність або культурний контекст. Це сприяє формуванню гібридних моделей дискурсу, де поєднуються локальні та глобальні мовні елементи. У результаті тексти стають більш багатомірними та відкритими до інтерпретації.

Разом із тим активне поширення кодового перемикання викликає наукові дискусії щодо його впливу на мовну норму. Частина дослідників вважає надмірне використання іншомовних елементів загрозою мовній ідентичності, тоді як інші розглядають це як природний етап розвитку мов у глобалізованому світі. С. Канагараджа підкреслює, що сучасна комунікація дедалі більше тяжіє до трансмовних практик, у яких взаємодія мов стає нормою [5, с. 41]. У журналістиці це проявляється у формуванні нових гібридних мовних моделей. Така тенденція може як збагачувати мову, так і викликати питання щодо збереження її чистоти.

Також слід враховувати залежність кодового перемикання від аудиторії. У міжнародних медіа іншомовні елементи слугують засобом адаптації контенту до глобального читача, тоді як у локальних виданнях вони можуть виконувати стилістичну або маркетингову функцію, зокрема для залучення молодіжної аудиторії. Отже, мотивація журналістів визначається не лише мовними, а й комунікативно-стратегічними чинниками. У цьому контексті важливим стає баланс між зрозумілістю та експресивністю.

Таким чином, інтенції білінгвізму та мотивація використання кодового перемикання в сучасній журналістиці формуються під впливом соціокультурних, прагматичних, когнітивних і технологічних факторів. Кодове

перемикання сьогодні виступає не лише засобом мовної адаптації, а й важливим елементом медійної стратегії та сучасного журналістського дискурсу. Подальше дослідження цього явища залишається актуальним, оскільки дозволяє глибше зрозуміти механізми функціонування мови в умовах глобалізованого інформаційного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоконенко Л. А. Перемикання кодів в умовах становлення професійної лінгвістичної компетенції. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2018. № 37(3). С. 30–33.
2. Косович О., Шонь О. Лексичні матриці в рамках соціолінгвістичної та психолінгвістичної теорії: приклад перемикання кодів між французькою та англійською мовами. *Acta Academiae Beregsasiensis. Philologica*. 2025. С. 112–128.
3. Blom J.-P., Gumperz J. J. Social meaning in linguistic structure: Code-switching in Norway. *Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication*. ed. J. J. Gumperz, D. Hymes. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1972. P. 407–434.
4. Bullock B. E., Toribio A. J. (eds.). *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. P. 1–390.
5. Canagarajah S. *Translingual Practice: Global Englishes and Cosmopolitan Relations*. London : Routledge, 2013. P. 1–224.
6. Crystal D. *Language and the Internet*. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. P. 1–272.
7. Gafaranga J. Linguistic identities in talk-in-interaction // *Journal of Pragmatics*. 2001. Vol. 33(12). P. 1901–1925.
8. Grosjean F. *Bilingual: Life and Reality*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2010. P. 1–276.
9. Gumperz J. J. *Discourse Strategies*. Cambridge : Cambridge University Press, 1982. P. 1–225.
10. Heller M. Code-switching and the politics of language // *One Speaker, Two Languages* / ed. L. Milroy, P. Muysken. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. P. 158–176.
11. Myers-Scotton C. *Social Motivations for Code-Switching*. Oxford : Oxford University Press, 1993. P. 1–238.
12. Poplack S. Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español // *Linguistics*. 1980. Vol. 18(7–8). P. 581–618.
13. Romaine S. *Bilingualism*. Oxford : Blackwell, 1995. P. 1–392.
14. Weinreich U. *Languages in Contact*. New York : Linguistic Circle of New York, 1953. P. 1–148.